

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, n. o.

ŽIADOSŤ o finančné prostriedky v rámci INTERNÉ GRANTOVÉ SCHÉMY

(a) Interdisciplinárne výskumné výzvy pre mladých výskumníkov, start-upistov, vysokoškolských učiteľov, výskumných pracovníkov a doktorandov doktorandského štúdia (IVV) - vedecko-výskumné projekty do max 2 000 Euro / projekt

Hlavný riešiteľ, zodpovedná osoba:

Dr. h. c. prof. ThDr. Peter VANSÁČ, PhD.

Spoluriešitelia:

doc. RNDr. Mgr. Daniela BARKASI, PhD.

doc. PhDr. Monika GUĽAŠOVÁ, PhD.

doc. ThDr. PaedDr. Martin JURAŠEK, PhD.

Mgr. Elena KENDEREŠOVÁ, PhD.

doc. PhDr. Mária POPOVIČOVÁ, PhD., MBA,

PhDr. Viera IVANKOVÁ, PhD.

PhDr. Vladimír NOGA, PhD.

PhDr. Pavol BARDZÁK – doktorand

PhDr. Tatiana HARDOVÁ – doktorandka

PhDr. Diana SIGETOVÁ, MBA, LL.M - doktorandka

Bratislava, dňa 04. 08. 2025

ŽIADOSŤ o finančné prostriedky v rámci INTERNE GRANTOVÉ SCHÉMY
(na podporu vedecko-výskumnej činnosti)

Číslo projektu (vyplňuje VŠZaSP sv. Alžbety)

Typ grantovej schémy: (a) Interdisciplinárne výskumné výzvy pre mladých výskumníkov, start-upistov, vysokoškolských učiteľov, výskumných pracovníkov a doktorandov doktorandského štúdia (IVV) - vedecko-výskumné projekty do max 2 000 Euro / projekt

Názov projektu: Medzigeneračné vzťahy a aktivity - prevencia sociálneho vylúčenia seniorov v meste Michalovce

Kľúčové slová: Komunikácia. Medzigeneračné vzťahy. Aktivity. Opora. Starostlivosť.

Riešiteľ, zodpovedná osoba:

Dr. h. c. prof. ThDr. Peter VANSÁČ, PhD.

Spoluriešitelia:

doc. RNDr. Mgr. Daniela BARKASI, PhD.

doc. PhDr. Monika GUĽAŠOVÁ, PhD.

doc. ThDr. PaedDr. Martin JURAŠEK, PhD.

Mgr. Elena KENDEREŠOVÁ, PhD.

doc. PhDr. Mária POPOVIČOVÁ, PhD., MBA,

PhDr. Viera IVANKOVÁ, PhD.

PhDr. Vladimír NOGA, PhD.

PhDr. Pavol BARDZÁK – doktorand

PhDr. Tatiana HARDOVÁ – doktorandka

PhDr. Diana SIGETOVÁ, MBA, LL.M - doktorandka

Doba trvania projektu: 9/2025 – 6/2026

Pracovisko: Inštitút bl. Metoda Dominika Trčku Michalovce

Anotácia vedeckého projektu

Medzigeneračné vzťahy a aktivity s mladšími generáciami sú prínosom pre seniorov tým, že poskytujú veľmi dôležitý sociálny kontakt a umožňujú im nájsť pocit toho, že sú potrební pre mladšiu generáciu. Bežné aktivity zahŕňajú vzťah v rodine s deťmi, vnúčatami, v komunite a v cirkevnom spoločenstve. Akýkoľvek formát medzigeneračného programu by mal podporovať angažovanosť medzi seniormi a mládežou rôznych vekových kategórií tým, že sa zameria na to, čo môže každá veková skupina priniesť tej druhej, a umožní každému využiť svoje silné stránky. Interakcia s mladšími generáciami podporuje optimizmus a fyzickú aj psychickú pohodu seniorov.

Vo výskume budeme vychádzať z demografických údajov mesta Michalovce.

Mesto Michalovce v roku 2021 pri sčítaní malo 36 704 obyvateľov, 18,8% z uvedeného počtu tvoria seniori 65+, čo je 6 268 obyvateľov v seniorskom veku. V rámci nášho výskumného projektu budeme pracovať so vzorkou 630 seniorov, čo tvorí 10,05 % z celkového počtu seniorov v meste Michalovce. Plánujeme osloviť 255 mužov, čo tvorí 10,1 % mužov vo veku 65 a viac a 375 žien čo tvorí 10% žien vo veku 65 a viac.

Tabuľka č. 1 Obyvateľstvo mesta Michalovce podľa pohlavia

	pohlavie	počet	podiel (%)
1.	muži	17657	48,11
2.	ženy	19047	51,89
3.	spolu	36 704	100

Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obec/obec_stat_vek_2021.php?kod_obce=522279

Tabuľka č. 2 Seniori v meste Michalovce podľa veku a pohlavia – poproduktívny vek

kategória	muži	ženy	spolu	Rozdiel (M – Ž)
65 - 69	1102	1323	2425	-221
70 - 74	728	1055	1783	-327
75 - 79	370	608	978	-238
80 - 84	192	444	636	-252
85 - 89	82	233	315	-151
90 - 94	38	68	106	-30
95 - 99	6	19	25	-13
spolu	2 518	3750	6268	-1 232

Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obec/obec_stat_vek_2021.php?kod_obce=522279

Tabuľka č. 2 „Seniori v meste Michalovce podľa veku a pohlavia“ poskytuje údaje o počte mužov a žien v rôznych vekových kategóriách, celkový počet seniorov a rozdiel medzi počtom mužov a žien.

Hlavné zistenia:

- V každej vekovej skupine je viac žien ako mužov.
- Rozdiel medzi počtom mužov a žien sa zvyšuje s vekom, pričom ženy žijú v priemere dlhšie.
- Najvýraznejší rozdiel je v skupinách **70-74** (-327) a **80-84** (-252).
- Počet seniorov dramaticky klesá vo vyšších vekových kategóriách (napríklad vo veku 95-99 rokov je len 25 osôb).

Tabuľka č. 3 Pobytové zariadenia sociálnych služieb v meste Michalovce

	Názov zariadenia	Počet klientov
1.	Michalovský domov seniorov – ul. Jána Holého 9 - MI	213
2.	Charitný dom prof. Hlaváča - Nám. Jána Pavla II. 7 – MI – Zariadenie pre seniorov	35
3.	Charitný dom Juraja Jendželovského - Nám.J.Pavla II. 6523/5 – Špecializované zariadenie	41
4.	Charitný dom prof. Hlaváča - ul. Hrehovčíka 1 – MI - Zariadenie opatrovateľskej služby	35
5.	Zariadenie pre seniorov Minerva n.o. - A. Hrehovčíka 1 Michalovce	30
	spolu	354

Zdroj: <https://www.mids.sk/>

https://teresa-benedicta.sk/dokumenty_na_stiahnutie/vyrocne_spravy/vyrocna_sprava_2023.pdf

Tabuľka č. 3 predstavuje prehľad pobytových zariadení sociálnych služieb v meste Michalovce spolu s počtom klientov v jednotlivých zariadeniach.

Charakteristika vedeckých cieľov projektu:

Vo výskumnej časti projektu sa budeme zameriavať na medzigeneračne vzťahy seniorov, ktoré sú nástrojom prevencie proti sociálnemu vylúčeniu.

Čiastkovými cieľmi výskumu chceme zistiť:

- ♣ Mieru sociálnej osamelosti u seniorov
- ♣ Mieru ekonomickej podpory detí a príbuzných pre seniorov
- ♣ Mieru sociálnej podpory detí a príbuzných pre seniorov
- ♣ Mieru emocionálnej opory detí a príbuzných pre seniorov
- ♣ Mieru podpory v starostlivosti o zdravie zo strany detí a príbuzných pre seniorov
- ♣ Mieru komunikácie medzi deťmi a príbuznými a seniormi
- ♣ Ochotu seniorov zúčastniť sa vzdelávacieho programu na tému „Medzigeneračná komunikácia a spolupráca“?
- ♣ Mieru spirituálnych a náboženských aktivít seniorov s dôrazom na medzigeneračné vzťahy.

Výskumné otázky:

Výskumná otázka č. 1

Líši sa miera sociálnej osamelosti u seniorov s ohľadom na sledované aspekty?

Výskumná otázka č. 2

Líši sa miera ekonomickej podpory detí a príbuzných pre seniorov s ohľadom na sledované aspekty?

Výskumná otázka č. 3

Líši sa miera sociálnej podpory detí a príbuzných pre seniorov s ohľadom na sledované aspekty?

Výskumná otázka č. 4

Líši sa miera emocionálnej opory detí a príbuzných pre seniorov s ohľadom na sledované aspekty?

Výskumná otázka č. 5

Líši sa miera podpory v starostlivosti o zdravie zo strany detí a príbuzných pre seniorov s ohľadom na sledované aspekty?

Výskumná otázka č. 6

Líši sa miera medzigeneračnej komunikácie s ohľadom na sledované aspekty?

Výskumná otázka č. 7

Líši sa ochota seniorov zúčastniť sa vzdelávacieho programu na tému „Medzigeneračná komunikácia a spolupráca“ s ohľadom na sledované aspekty?

Výskumná otázka č. 8

Líši sa miera spirituálnych a náboženských aktivít s dôrazom na medzigeneračné vzťahy s ohľadom na sledované aspekty?

Výstupom výskumnej časti projektu bude získanie dát, ktoré budú spracované do publikácie pod názvom: ZBORNÍK VEDECKÝCH PRÁČ Z PROJEKTU: MEDZIGENERAČNÉ VZŤAHY A AKTIVITY – PREVENIA SOCIÁLNEHO VYLÚČENIA V MESTE MICHALOVCE 2025.

Projekt bude pozostávať zo siedmich medzigeneračných aktivít:

1. skríningové merania a prednáška na tému praktické rady v oblasti zdravia – študenti ošetrovateľstva (denné centra mesta Michalovce)
2. návšteva imobilných seniorov v zariadeniach sociálnych služieb mesta Michalovce a v nemocnici – študenti sociálnej práce a ošetrovateľstva – komunikácia so seniormi
3. čítanie Božieho slová metódou lectio Divinae – denné centra + zariadenia sociálnych služieb mesta Michalovce
4. putovanie so seniormi z denných centier v rámci jubilejného roka do jubilejného chrámu -Bazilika minor Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Ľutine

5. zorganizovanie workshopu v dennom centre v Michalovciach na tému: *Ako majú porozumieť starší ľudia mladým - mladí starším?*
6. príprava a realizácia XII. Medzinárodnej vedeckej konferencie na tému: *Medzigeneračne vzťahy v kontexte sociálnej práce a zdravotníckych vied – teória a prax.*
7. zorganizovanie Mikuláša pre seniorov študentmi sociálnej práce a ošetrovateľstva v zariadeniach sociálnych služieb a nemocnici v Michalovciach

Rozbor aktuálneho stavu riešenia témy projektu, vychádzajúci z prehľadu najvýznamnejšej dostupnej domácej i zahraničnej literatúry

Každý sa môže ocitnúť v sociálnej izolácii v rámci svojej komunity alebo sa cítiť osamelý. Ukázalo sa, že prežívanie osamelosti sa v priebehu života líši. Starší ľudia sú obzvlášť rizikovou skupinou (Griffin, 2010). Niektoré štúdie naznačujú, že 5 až 16 % ľudí vo veku 65 a viac rokov je osamelých (Luanaigh a Lawlor, 2008), a podobne Age UK (2010) uvádza, že podľa výskumov počet tých, ktorí sú často osamelí sa pohybuje od 6 až 13 %.

V literatúre existuje veľa interpretácií osamelosti. Štúdie často charakterizujú sociálnu izoláciu a osamelosť nesprávne alebo ich spájajú do jedného konštraktu. Mnohé štúdie správne uvádzajú, že sú odlišné, pričom osamelosť je kategorizovaná ako subjektívny negatívny pocit, zatiaľ čo sociálna izolácia je objektívny stav sprostredkovaný prítomnosťou alebo absenciou silných sociálnych sietí (Weiss, 1973; Cacioppo, Fowler a Christakis, 2009; Golden a kol., 2009). Človek teda môže mať veľké množstvo kontaktov, ale stále môže prežívať subjektívny pocit osamelosti, prípadne môže byť objektívne izolovaný, ale nezažívať s tým spojené negatívne emócie.

Napriek týmto rôznym definíciám, dôkazy jasne poukazujú na veľkú zámenu pojmov medzi sociálnou izoláciou a osamelosťou (Golden et al, 2009), pričom sociálna izolácia je jedným z najväčších prediktorov subjektívnej osamelosti (Age UK, 2010). Dôležité je, že obe okolnosti vedú k negatívnemu sebahodnoteniu zdravia a pohody (Luanaigh a Lawlor, 2008; Golden a kol., 2009).

U starších ľudí môže nástup osamelosti nastať postupne, niekedy mu predchádza konkrétna životná udalosť, najmä tá, ktorá je spojená so stratou, ako je odchod do dôchodku alebo smrť blízkej osoby. (Victor et al, 2005; Cann a Jopling, 2011). Podľa Kovalčíkovej, Banovčinovej, Šimčíkovej (2018) osamelosť seniorov determinujú aj vzťahy v rodine. Podľa ich výskumu výborné vzťahy so svojimi deťmi má 287 (74,74%) respondentov z celkového počtu 384 respondentov.

Skutočnosť, že k týmto životným zmenám pravdepodobne dôjde vo vyššom veku, je jedným z dôvodov, prečo sú starší ľudia vystavení väčšiemu riziku osamelosti a izolácie. Ďalším faktorom je, že sociálne kontakty sa môžu zmenšiť v dôsledku úmrtí alebo chorôb blízkyh alebo obmedzenej mobility a zdravotných problémov samotných seniorov, ktoré im bránia zúčastňovať sa na obvyklých aktivitách. (Schnittger et al, 2012). Ďalšími faktormi spojenými s osamelosťou a izoláciou u starších ľudí sú nízky príjem a vyšší vek (80 a viac rokov) (Vek UK, 2010), zlý zdravotný stav a kognitívne a zmyslové poruchy (Victor et al, 2005). Hlbšiu analýzu toho, ako rôzne faktory ovplyvňujú výskyt osamelosti, publikoval The Campaign to End Loneliness (Bolton, 2012).

Je dôležité, aby si ľudia pracujúci v zdravotníctve a sociálnej práci uvedomovali problém a jeho potenciálne dôsledky a aby boli ostražití pred kľúčovými rizikovými faktormi pri interakcii so staršími ľuďmi. Výskum napríklad naznačuje, že ovdovenie je jedným z najväčších prediktorov osamelosti u starších ľudí (Luanaigh a Lawlor, 2008; Golden et al, 2009), takže je pravdepodobné, že stojí za to posúdiť osamelosť u starších ľudí, ktorí smútia. Ako je uvedené vyššie, medzi ďalšie kľúčové faktory spojené s osamelosťou a sociálnou izoláciou patrí život osamote, nedostatok ekonomických zdrojov, menšie vzdelanie, horšie vnímané zdravie, obmedzenie dlhotrvajúcich chorôb a nevidenie rodiny a priateľov tak často, ako si želajú (Losada et al. Steptoe a kol., 2013). Mészárosová (2018) vo výskume uvádza, že ďalším faktorom osamelosti

seniorov je neochota bývať vo viacgeneračnej rodine. Názory seniorov na viacgeneračné bývanie potvrdzujú, že ani seniori mladší ako 75 rokov (60,5 %), ani 75 roční a starší (74,3 %) nemajú záujem o bývanie vo viacgeneračnej rodine. Rovnako aj mladí respondenti do 35 rokov až v 94,19 % vyjadrili nezáujem o vytváranie viacgeneračných rodín.

Návrh metódy riešenia projektu:

Štatistické spracovanie

Pre potreby štatistického spracovania údajov použijeme software SPSS 28.0. Zrealizujeme overenie normality rozloženia údajov. Bude použitá deskriptívna štatistika pre opis výskumného súboru a jednotlivých sledovaných aspektov (miery centrality, percentuálne zastúpenie, frekvencie).

Pre verifikáciu hypotéz bude použitá neparametrická štatistika – Mann Whitneyho U test pre zistenie rozdielov 2 nezávislých výberov, resp. Kolmogorov – Smirnovov test pre overenie rozdielov viacerých skupín.

Výsledky budú spracované aj v grafickej forme.

Finančné nároky projektu a ich odôvodnenie

Položka	Náklady	Suma v €
Zborník vedeckých prác	Formátovanie zborníka + tlač zborníka (50ks)	300 €
Kancelárske potreby	Papier, výkresy, fixy, farebné ceruzky, farby, kriedy, flipchart papier a fixy.	100 €
Farebná tlačiareň		500 €
Monitor - 54"		600 €
Medzigeneračné putovanie do jubilejného chrámu Ľutina	Cestovné pre našich študentov	400 €
Skríningové testy - Wellion Luna testovacie prúžky na cholesterol 50 ks		100 €
Celkové náklady	Spolu	2000 €

Doplňujúce informácie (nepovinné)

Príloha 1: Súhlas spoluriešiteľov s účasťou na projekte

Príloha 2: Čestné vyhlásenie o originalite projektového zámeru

Ďalšie prílohy (ak nejaké, uveďte aké)

BIBLIOGRAFIA

1. Age UK (2010) Loneliness and isolation evidence review, London: Age UK
2. ANDERSEN, E. M., MALMGREN, J. A., CARTER, W. B., & PATRICK, D. L. (1994). *Screening for depression in well older adults: evaluation of a short form of the CES-D* (Center for Epidemiologic Studies Depression Scale). *American Journal of Preventive Medicine*, 10(2), 77–84. [https://doi.org/10.1016/S0749-3797\(18\)30622-6](https://doi.org/10.1016/S0749-3797(18)30622-6)
3. BOLTON, M (2012) Loneliness - the state we're in: A report of evidence compiled for the Campaign to End Loneliness, Oxfordshire: Age UK
4. CACIOPPO, J. T., FOWLER, J. H and CHRISTAKIS NA (2009) *Alone in the crowd: The structure and spread of loneliness in a large social network*, *Journal of Personality and Social Psychology*, 97, 977-991

5. Campaign to End Loneliness (2012) [Loneliness and isolation, a toolkit for health and wellbeing boards](#)
6. CANN, P. and JOPLING, K (2011) [The challenge. Safeguarding the convoy: A call to action from the Campaign to End Loneliness](#), Oxfordshire: Age UK
7. COLLINS, E. 2014. *Preventing loneliness and social isolation in older people*, in [Insights on 19 Feb 2014](#), <https://www.iriss.org.uk/resources/insights/preventing-loneliness-social-isolation-older-people>
8. GOLDEN, J, CONROY, R. M, BRUCE, I., et al (2009) Loneliness, social supports, mood and wellbeing in community-dwelling elderly, *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 24, 694-700
9. GRIFFIN, J. (2010) [The lonely society?](#) London: Mental Health Foundation
10. KOVALČÍKOVÁ, N. BÁNOVČINOVÁ, A., ŠIMČÍKOVÁ, I. Medzigeneračné vzťahy v rodine z pohľadu seniorov, In: MOJŽIŠOVÁ, A., VOSEČKOVÁ, A., ŽÁKOVÁ, M. 2016. *Sociální práce v nejisté době*, Sborník vědeckých textů z konference XII. Hradecké dny sociální práce Hradec Králové 2. až 3. října 2015, Hradec Králové 2016, s. 122 – 127, SBN 978-80-7435-648-3
https://www.researchgate.net/publication/374776457_Medzigeneracne_vztahy_v_rodine_z_pohladu_seniorov
11. LOSADA, A, MARQUEZ-GONZALES, M., GARCIA-OTEZ, L. et al (2012) Loneliness and mental health in a representative sample of community-dwelling Spanish older adults, *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 146(3), 277-292
12. LUANAIGH, C. and LAWLOR, B. A. (2008) Loneliness and the health of older people, *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 23, 1213-1221
13. MÉSZÁROSOVÁ, J. a kol. 2018. *Medzigeneračné spolužitie v kontexte vývoja spoločnosti*, In: Sociálno-zdravotnícke spektrum Vedecko-odborný online časopis, <https://www.szspektrum.eu/wp-content/uploads/2018/03/Meszarosova-2.pdf>
14. SCHNITTGER, R.I.B., WHERTON, J., PRENDEGARST, D., et al (2012) Risk factors and mediating pathways of loneliness and social support in community-dwelling older adults, *Aging and Mental Health*, 16(3), 335-346
15. STEPTOE A, SHANKAR, A., DEMAKAKOS, P. et al (2013) [Social isolation, loneliness and all-cause mortality in older men and woman \(PDF\)](#), PNAS, 10(15), 5797-5801
16. VICTOR, C. D., SCRAMBLER, S. J., BOWLING. A, et al (2005) The prevalence of and risk factors for loneliness in later life: A survey of older people in Great Britain, *Ageing and Society*, 25, 357-375
17. WEISS, R. S. (1973) *Loneliness: The experience of emotional and social isolation*, Cambridge, MA: MIT Press